

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Trafi pitää yleisen tietosuoja-asetuksen 2 artiklan mukaista aineellisen soveltamisalan laajentamista kansallisella tietosuojalailla perusteltuna. Vaihtoehtona aineellisen soveltamisalan laajentamatta jättämiselle olisi TATTI- mietinnön (s. 119) mukaan säilyttää osittain nykyinen henkilötietolaki.

Trafi katsoo, että kansallisessa tietosuojalaissa ehdotettu soveltamisala (2 §) tulisi kuitenkin kirjoittaa selkeämmin. Ehdotettu muoto on vaikeaselkoinen eikä täysin yksiselitteisesti kerro, mitä soveltamisalan piiriin kuuluu.

Lisäksi Trafi kiinnittää huomiota, että 2 §:n perusteluissa (s. 139) on todettu, että ”soveltamisalan ulkopuolelle tulisi sulkea yleisen tietosuoja-asetuksen VI-VII luku siltä osin kuin....”. Itse pykälässä mainitaan edellä todetusta poiketen kuitenkin vain VII luku.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

Trafilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

Trafilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

15 vuotta

Ikärajaa koskevat perustelut

Trafi toteaa, ettei se tarjoa tällä hetkellä sellaisia tietoyhteiskunnan palveluita lapselle, joiden käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 a alakohdan mukainen suostumus. Trafi käsittelee henkilötietoja pääasiassa lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi, eikä käsittelyn oikeusperustana ole suostumus. Tulevaisuudessa digitalisaation kehittyessä voi käsittely perustua suostumukseen myös Trafissa. Tulevaisuuden kehitys huomioiden Trafi katsoo asianmukaiseksi ikärajaksi 15 vuotta. Edellä todettua ikärajaa tukee myös muu kansallinen lainsäädäntö, kuten esim. hallintolaki.

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Trafilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

Trafilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

Trafilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

ei

Perustelut

Trafin näkemyksen mukaan hallinnollisia sakkoja ei tule kohdistaa viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin. Viranomaisille ja julkishallinnon elimille mahdollisesti maksettavaksi lankeava hallinnollinen sakko on valtiontaloudellisesti epätarkoituksenmukainen esimerkiksi valtion virastojen kuuluessa valtion budjettitalouteen.

Julkisen hallinnon toiminta on varsin säänneltyä, ja lainsäädännön mm. hyvälle hallinnolle asettamat vaatimukset sekä julkisen hallinnon toimintaa leimaava laillisuusperiaate velvoittavat viranomaisia ja julkishallinnon elimiä toimimaan laillisesti ja vastuullisesti. Lisäksi toimintaa valvotaan laillisuusvalvojien (eduskunnan oikeusasiamies ja oikeuskansleri) toimesta. Virkamies vastaa toiminnastaan myös virkavastuulla.

Luottamus viranomaisten ja julkishallinnon elinten toteuttamaan henkilötietojen käsittelyyn on korostuneessa asemassa ja yksi keskeinen maineen hallinnan tekijä. Trafi toteaa, että tämän luottamuksen mahdollinen menettäminen ja sen myötä syntyvä maineriski tulee nähdä tehokkaana suojakeinona ja varoittavana seuraamuksena mahdollisesta viranomaisten ja julkishallinnon elinten toteuttamasta epäasianmukaisesta henkilötietojen käsittelystä.

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

Trafi katsoo, että nykyinen seuraamusjärjestelmä on riittävä.

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

Trafiilla ei ole muilta osin kommentoitavaa.

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

Trafi pitää 27 §:ssä yleiseen tietosuojasetukseen säädettyjä poikkeuksia ja vapauksia tarkoituksenmukaisena, jotta henkilötietojen suojaa koskevat oikeudet saadaan sovitettua yhteen sananvapauden kanssa.

Trafi kiinnittää huomiota, että kohdassa 3.7 sananvapaus (s. 126) todetaan 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan osalta ("säilytyksen rajoittaminen") poikkeamisesta eli sitä ei sovellettaisi kun henkilötietoja käsitellään mm. journalistisiin tarkoituksiin. Lakiehdotusten perustelukohdassa (27 § s. 160) kyseistä alakohtaa ei kuitenkaan mainita ollenkaan kuin ei myöskään lakiehdotuksessa (27 § s.186). Tältä osin herää kysymys, että onko edellä todettua 5 artiklan 1 kohdan e alakohtaa esityksen tavoitteissa ja keskeisissä ehdotuksissa kerrotusta poiketen kuitenkin tarkoitus soveltaa?

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suoja-toimista

Trafi pitää kannatettavana 31 §:ssä säädettyä tieteellisessä ja historiallisessa tutkimuksessa käsiteltävien henkilötietojen sekundääriseen käyttöön laajentamista myös muuhun yhteensopivaan käyttötarkoitukseen.

Kansallisen tietosuojalain 32 §:ssä on säädetty vaikutustenarviointi pakolliseksi käsiteltäessä tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten. Lisäksi vaikutustenarviointi tulee toimittaa kirjallisesti tiedoksi tietosuojavirastolle 30 päivää ennen käsittelyyn ryhtymistä, jos käsittelyssä on tarpeen poiketa 31 §:n 1 ja 2 momentissa mainituista rekisteröidyn oikeuksista.

Trafi katsoo, että kansallista liikkumavaraa ei tulisi käyttää vaikutustenarvioinnin pakollisuuden osalta. Tältä osin tulisi pidättäytyä yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa säädetystä. Rekisteröidyn oikeuksien suojaamisen kannalta 32 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa todetut suojatakeet voidaan Trafin käsityksen mukaan katsoa riittäviksi ja tehokkaiksi suoja-toimiksi kun otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

Trafiilla ei ole tältä osin lausuttavaa.

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.

Trafi kiinnittää huomiota siihen, että mikäli hallinnollisia sakkoja ei sovelleta viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin, saattaisi olla syytä tarkastella rikoslain muuttaminen 38 luvun 9 ja 10 §:n 3 momentin osalta uudelleen.

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Trafi pitää ehdotetun kansallisen tietosuojalain säätämistä kannatettavana kun otetaan huomioon Trafir toiminta ja sen luonne. Erityisesti Trafi kiinnittää huomiota siihen, että työryhmän mietinnössä ehdotetaan käytettävän kansallista liikkumavaraa yleisen tietosuoja-asetuksen täydentämiseksi tilanteissa, joissa henkilötietolain kumoamisesta seuraisi tarve kansalliseen sääntelyyn, kuten esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen säilyttämiseksi eräissä tilanteissa ja tieteellisen tutkimuksen edellytysten säilyttämiseksi mahdollisimman pitkälle nykyisen kaltaisina. Edellä todetun lisäksi myös tietojen käsittelyn erityistilanteista säätäminen on perusteltua.

Työryhmä on ollut yksimielinen siitä, että julkisuuslain uudistamistarvetta olisi syytä arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen ohella tietoteknisen ja muun yhteiskunnallisen kehityksen valossa. Työryhmässä ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen siitä, millä tavoin yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen henkilötietojen suoja ja yleisten asiakirjojen julkisuus tulisi sovittaa yhteen. Sen johdosta työryhmä ei ole ehdottanut muutoksia tehtäväksi julkisuuslakiin tässä yhteydessä.

Osa työryhmän jäsenistä on kuitenkin katsonut, että julkisuuslain muuttaminen on tarpeen edellä mainitun yhteensovittamisen asianmukaiseksi toteuttamiseksi, mihin samalla liittyy tarve uudistaa eräitä julkisuuslain säännöksiä tiedon antamisesta asiakirjasta. Tähän liittyviä perusteluita on selostettu tarkemmin liitteessä 4.

Trafi kannattaa ajatusta siitä, että julkisuuslain säännöksiä, muun ohella lain 16 §:ä, tulisi TATTI-työryhmän jatkotyössä tarkastella liitteessä 4 ilmenevin perustein. Erityisesti Trafi kiinnittää huomiota siihen, että henkilötietojen käsittelytavat ja käyttötarkoitukset ovat muuttuneet julkisuuslain säätämisen jälkeen. Tästä johtuen sääntelyssä tulisi mahdollisuuksien mukaan kiinnittää huomiota siihen, että yhtäältä julkisuusperiaatteen toteuttaminen mahdollistuu, mutta toisaalta yksityisyyden suojasta voidaan huolehtia asianmukaisesti. Henkilötietojen käsittelystä tulisi säätää tavalla, joka olisi mahdollisuuksien mukaan käsittelytapaneutraali. Liitteessä 4 esitetyt näkemykset yksinkertaistavat, mutta myös antavat rekisteröidyn oikeuksille riittävät suojatakeet, viranomaisen rekisterinpitäjänä toteuttamaa henkilötietojen käsittelyä.

